

УДК 7.012 (09)

DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2024.5.2>**Варивончик Анастасія Віталіївна,**

доктор мистецтвознавства, доцент,

професор кафедри дизайну і технологій

Київського національного університету культури і мистецтв

ORCID ID: 0000-0002-4455-1109

varivonchik@ukr.net

**КРЕАТИВНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ОСОБИСТОГО СТИЛЮ  
ЧЕРЕЗ ВЗАЄМОДІЮ МОДНИХ ЕЛЕМЕНТІВ КОСТЮМА,  
ЗАЧІСКИ ТА ГРИМУ**

*Мета статті полягає в аналізі поняття особистого стилю та дослідженні взаємодії його ключових модних елементів, таких як костюм, зачіска та грим. Основна увага приділяється вивченню креативних підходів до формування особистого стилю сучасної людини, враховуючи гармонійне поєднання зазначених компонентів та їхній вплив на індивідуальний образ. Методологія дослідження базується на застосуванні реалізації принципів контекстуальності, динамічності, культурної обумовленості та інтеграції знань. Для досягнення поставлених цілей було використано історико-культурний підхід, метод узагальнення, а також системний та порівняльний аналіз. У ході дослідження розкрита концепція особистого стилю через різні науки та з'ясована її роль в сучасному суспільстві. Доведено, що костюм, зачіска та грим є важливими компонентами особистого стилю. Запропоновано ідею, що ці три елементи разом формують візуальне уявлення про особистість, її настрій, професійну та культурну ідентичність. Детально проаналізоване поняття креативності та вицленено її значення у процесі дослідження моди та вплив на створення особистого стилю. Розкрито креативні підходи до створення особистого стилю сучасної людини. Вони включають використання силуету людини, роботу з тканиною, використання інноваційних матеріалів або екологічно чистих тканин, а також змішування різних стилів. Проаналізовано концепцію «стала мода» та її вплив на формування особистого стилю. У ході дослідження представлено способи самовираження людини через вибір одягу, зачіски чи гриму. Доведено, що використання костюму характеризується мінімалізмом, кастомізацією, використанням ретро мотивів чи стилю Techwear, еротизацією та кемповістю. Зачіска як модний елемент створення особистого стилю вимагає експериментів з довжиною та кольорами волосся. Для гриму характерними є природний і мінімалістичний макіяж, використання яскравих кольорів та художньо-графічних елементів. Доведено, що особистий стиль відіграє важливу роль у формуванні самооцінки людини та суттєво впливає на її соціальне сприйняття.*

**Ключові слова:** особистий стиль, одяг, мода, зачіска, грим, тенденції, ідентичність, костюм.

**Varyvonchik Anastasiia. CREATIVE APPROACHES TO FORMATION OF PERSONAL STYLE THROUGH INTERACTION OF FASHIONABLE ELEMENTS OF COSTUME, HAIR DRESS, AND MAKEUP**

*The article aims to analyse the concept of personal style and study the interaction of its crucial fashion elements, such as costume, hairstyle and make-up. The main focus is on the study of creative approaches to the formation of the personal style of a modern person, taking into account the harmonious combination of these components and their impact on the individual image. The research methodology applies the principles of contextuality, dynamism, cultural conditioning and integration of knowledge. In order to achieve the set goals, the author used the historical and cultural approach, the method of generalisation, and systemic and comparative analysis. The study reveals personal style through various sciences and clarifies its role in modern society. It has been proven that costume, hairstyle, and make-up are essential to personal style. The idea is proposed that these three elements together form a visual representation of a person, his or her mood, and professional and cultural identity. The concept of creativity is analysed in detail, and its significance in the process of fashion research and influence on the creation of personal style is highlighted. Creative approaches to creating the personal style of a modern person are revealed. They include using a human silhouette, working with fabric, using innovative materials or environmentally friendly fabrics, and mixing different styles. The concept of 'sustainable fashion' and its influence on the formation of personal style are analysed. The study presents human self-expression through the choice of clothes, hairstyle, or make-up. It is proved that the use of costumes is characterised by minimalism, customisation, retro motifs or*

*Techwear style, eroticisation and campiness. A hairstyle is a fashionable element of creating a personal style, requiring hair length and colour experimentation. Make-up is characterised by natural and minimalistic make-up, bright colours and artistic and graphic elements. It is proved that personal style plays a vital role in forming a person's self-esteem and significantly affects their social perception.*

**Key words:** *personal style, clothes, fashion, hairstyle, make-up, trends, identity, costume.*

**Вступ.** Особистий стиль відображає цінності та креативність людини. Окрім естетики, він є формою невербальної комунікації, пояснюючи соціальний статус, культурну приналежність та особисті переконання [1]. Для багатьох стиль означає спосіб вираження індивідуальності чи навіть створення власного «Я» людиною у контексті конформізму з метою уникнення дезінтеграції з суспільством [2]. Особистий стиль сприяє культурному розмаїттю, оскільки дозволяє людям демонструвати елементи своєї культурної спадщини, як-от традиційний одяг, візерунки чи аксесуари [3]. Крім того, особистий стиль впливає на тенденції в моді та мистецтві, пропонує інновації в дизайні, а також допомагає переосмислити вимоги fashion-індустрії [4].

Мода була важливою частиною людської культури з самого початку цивілізації. Вона охоплює широкий спектр практик, пов'язаних з одягом, стилем, особистими прикрасами, а також стосується меблів, дизайну інтер'єру та харчових уподобань [5]. У стародавні часи особистий стиль часто означав соціальний статус, професію чи релігійну приналежність [6]. У Стародавньому Єгипті вишуканий одяг і прикраси символізували багатство та владу. Грецьке та римське суспільства цінували простоту та функціональність; тоги та туніки означали громадянство чи клас. У середньовіччі на особистий стиль сильно вплинули соціальна ієрархія та релігія [7]. Одяг став більш розкішним, особливо серед знаті, що відображало владу та достаток, тоді як селяни носили простий, функціональний одяг.

Епоха Відродження ознаменувала відродження індивідуалізму, що відобразилося в новій моді [8]. Стиль став засобом самовираження та художніх інновацій, особливо в європейських дворах. Індустріалізація та поширення колоніалізму надали доступ до матеріалів та нових тенденцій в дизайні одягу, зачісці та макіяжі [5]. Вікторіанська

епоха характеризувалася суворими соціальними нормами та швидкими змінами модних тенденцій. Моральні засади, які сформувалися в суспільстві протягом цього періоду, вплинули на одяг, макіяж і зачіски, які повинні були демонструвати скромність, пристойність та вказувати на соціальний статус того, хто їх носить [9]. Зростання середнього класу під час промислової революції демократизувало моду, заклавши основу для масового виробництва одягу та переходу до особистого вибору замість жорстких класових відмінностей [5].

У ХХ столітті відбулися значні суспільні зміни, які обумовили зростання наукового інтересу до моди та формування різноманітних теорій моди [10]. Сьогодні особистий стиль є більш гнучким, що обумовлюється глобалізацією, технологіями, використанням соціальних мереж та стійкими тенденціями моди. Він продовжує бути динамічним інструментом для вираження індивідуальності та сприяння культурному діалогу між представниками різних народів. Водночас сучасна мода відрізняється від моди попередніх епох рівнем впливу на людей та перетворенням на нову рису сучасності [11]. Зважаючи на це, заслуговує на увагу висвітлення різних підходів до створення особистого стилю через взаємодію модних елементів костюма, зачіски, гриму.

**Матеріали і методи.** Тема креативності та особистого стилю висвітлюється в багатьох наукових розвідках вітчизняних та зарубіжних дослідників. Детальний наліз наукової літератури дозволив нам зробити висновок, що ці два явища вивчалися крізь призму психології, соціології, історії, філософії та цифрових технологій. Так, Р. Калія [2], Т. Столови [3], І. Гриник [11], Г. Католик, В. Багрій [12] досліджували особистий стиль як категорію психології, яка дотична до психічної діяльності людини, її поведінки та свідомості,

а В. Бахар [13], І. Кукконен [14] розглядали особистий стиль як філософське поняття, що відображає один з ключових аспектів людського існування, мислення та буття. Крім того, Р. Калія [2] окреслив моду з точки зору соціології та антропології. Водночас мода та особистий стиль були проаналізовані крізь призму різних історичних епох. Наприклад, Л. Білякович [15] представила дослідження моди в розрізі античності, Пічт [7] вивчав моду Середньовіччя, Ю. Романенкова та Г. Кузменко [8] – в період Відродження, а Дж. Савант, Р. Гуру, П. Ядав [9] – під час вікторіанської доби. Е. Гювенді Ялчін [5] здійснив аналіз fashion-індустрії в контексті постколоніалізму та індустріалізації.

Елементи особистого стилю та їх взаємодія були розкриті у працях К. Кобба, Б. Орзати [6], Н. Гестера, Е. Гехмана [16], К. Трінга [17] (костюм), С. Пейдж, А. Чура-Гансена [18] (зачіска), А. Малфрі, С. Сільви, [19], Е. Агуїнальдо, Дж. Пейссіга [20] (грим). Особливу увагу слід звернути на значну кількість наукових досліджень, предметом яких є інновації в fashion-індустрії та в розробці підходів до створення особистого стилю сучасної людини. Серед них варто відзначити наукові розвідки, які фокусуються на сталій моді (sustainable fashion). Зокрема, Г. Ванг та М. ДеЛонг [21] детально описали принципи капсульного гардеробу (capsule wardrobe). О. Герасименко та Н. Чупріна [22] присвятили свої дослідження аналізу апсайклінгу (upcycling) та мінімалізму як модних трендів помірнього споживання, а А. Кастро-Лопес та В. Іглесіас [23] розкрили поняття повільної моди (slow fashion) та імплементації етичного підходу до виробництва і споживання одягу.

Крім того, Дж. Парк та Дж. Чун [24], Й. Жанг, К. Ліу [25] вивчали використання цифрових технологій, як-от: 3D-моделювання, цифрові програми, віртуальні платформи, інструменти на базі штучного інтелекту. Зважаючи на швидкий темп розвитку технологій в сучасному суспільстві, вони використовуються на різних етапах fashion-індустрії – від початку процесу виробництва до отримання кінцевого продукту. Натепер технології не лише трансформують способи створення особистого стилю,

а й визначають тенденції, підходи до дизайну та навіть формують нові концепції моди.

Відтак, метою цієї статті є проведення аналізу поняття особистого стилю та дослідження взаємодії його ключових модних елементів, зокрема костюма, зачіски та гриму. Особлива увага приділяється вивченню креативних підходів до формування особистого стилю сучасної людини, з урахуванням гармонійного поєднання зазначених компонентів та їхнього впливу на створення індивідуального образу.

Методологія дослідження базується на застосуванні реалізації принципів контекстuality, динамічності, культурної обумовленості та інтеграції знань. Для досягнення поставлених цілей було використано історико-культурний підхід, метод узагальнення, а також системний та порівняльний аналіз.

**Результати.** З психологічної точки зору особистий стиль часто розглядається як форма самовираження, коли люди використовують одяг, зачіски та грим, щоб передати свій внутрішній світ, погляди та ставлення до зовнішнього середовища, а також продемонструвати свою відповідь на події, що відбуваються навколо [12]. Ця ідея узгоджується з теорією самопрезентації Ервінга Гофмана, згідно з якою люди розглядаються як актори, які виконують певну роль у соціальних ситуаціях, причому їхній одяг і зовнішній вигляд є ключовими частинами цієї вистави [13]. З соціологічної точки зору особистий стиль інтерпретують як соціальну конструкцію, на яку впливають культурні норми, групова ідентичність. Концепція «культурного капіталу» П'єра Бурдьє ілюструє, як стиль може служити маркером соціального статусу чи приналежності до групи [14]. Люди використовують моду та зовнішній вигляд, щоб або відповідати суспільним очікуванням, або протистояти їм, при цьому певні стилі вказують на приналежність до певних соціальних або субкультурних груп. На концепцію особистого стилю також впливає ідея «смаку», яку досліджував Бурдьє, де індивідуальний вибір одягу та зовнішнього вигляду відображає ширші суспільні ієрархії та служить засобом розрізнення між різними групами.

Естетична теорія окреслила роль особистого стилю у формуванні візуальної культури та індивідуальної ідентичності. Відповідно до естетичних теорій, запропонованих Еммануїлом Кантом, Артуром Шопенгауером, Джоном Дьюї, особистий стиль передбачає баланс між красою, функціональністю та креативністю [26]. Мовиться не лише про зовнішній вигляд, а й про те, як люди інтерпретують візуальний світ навколо себе. Тому очевидно, що особистий стиль можна розглядати як форму естетичного вираження, яка поєднує індивідуальну творчість із культурним контекстом, де вибір одягу, гриму та зачіски може передавати сенс і красу в суб'єктивний спосіб, а також сприяє ширшому дискурсу про красу і моду в суспільстві.

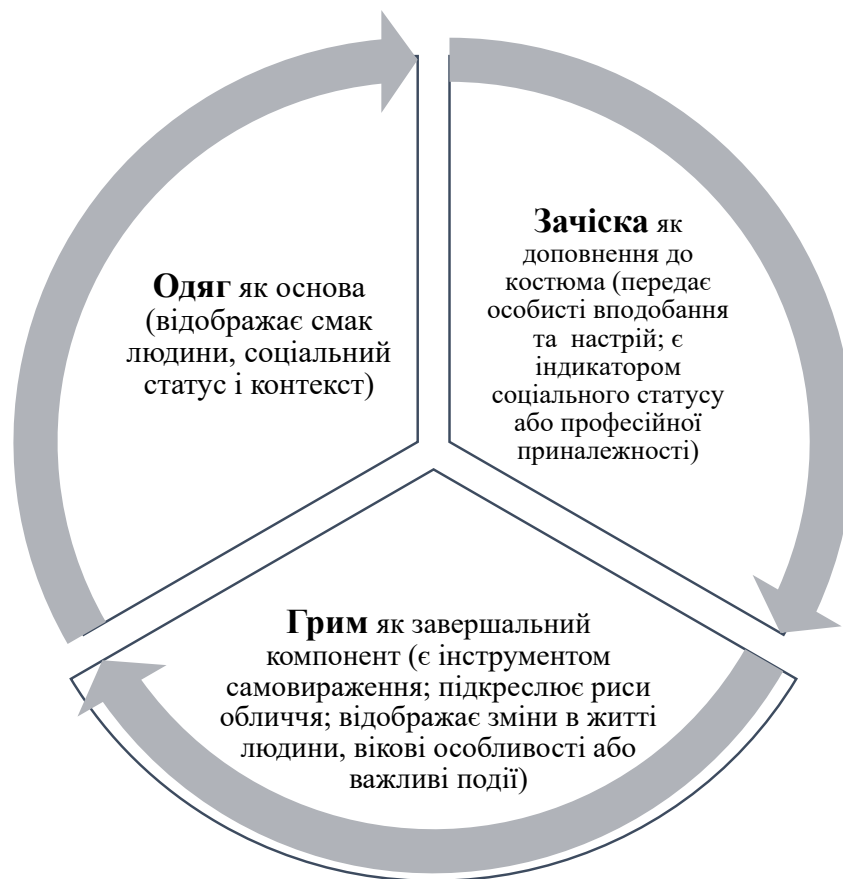
Костюм, зачіска та грим є важливими компонентами особистого стилю, оскільки вони є візуальним вираженням індивідуальної ідентичності, індивідуальності та творчості [21]. Одяг, зокрема, є одним із простих способів повідомити, що людина відчуває і як хоче, щоб її сприймали інші. Вибір одягу – від повсякденного до офіційного – розкриває подробиці про спосіб життя, професію та культурне походження. Костюм дозволяє поєднувати риси характеру й особисті вподобання, надаючи людині можливість створювати унікальний образ, який відповідає її особистим цінностям чи бажанням [16].

Зачіска є одним із найбільш очевидних аспектів зовнішності, який людина може змінювати відповідно до своїх смаків і вподобань [18]. Зачіски – короткі чи довгі – можуть передавати різні настрої, стиль життя та навіть культурні або професійні орієнтири. Добре підібрана стрижка або зачіска може відображати риси характеру особистості, від сміливості та впевненості до м'якості та елегантності. Грим, як і костюм та зачіска, є художнім інструментом для вираження особистого стилю та підсилення характеристик особистості. Грим дозволяє людині підкреслити свою природну красу, змінити свій зовнішній вигляд для конкретного випадку або створити абсолютно унікальний образ. Використання макіяжу тісно пов'язане з настроєм і самооцінкою: деякі люди обирають мінімалістичні

підходи для природного вигляду, тоді як інші використовують його як засіб художнього вираження або щоб кинути виклик ідеалам краси [19].

Костюм, зачіска та макіяж стосуються не лише дотримання модних тенденцій, а й прийняття форми самовираження, яка є глибоко особистою [2; 3]. Експериментуючи з різними предметами одягу, зачісками та видами макіяжу, люди можуть пристосовувати свій стиль відповідно до різних контекстів, настроїв або етапів свого життя. Тому, погоджуючись з думкою Г. Банга та М. ДеЛонга, можемо стверджувати, що особистий стиль стає динамічним відображенням особистості, яка може змінюватися під впливом досвіду, оточення, обраної ролі та оточення, а це, в свою чергу, сприяє розвитку творчості, дослідження ідентичності та визнання унікальних рис, особливостей, талантів та поглядів кожної людини [21]. Взаємозв'язок між костюмом, зачіскою та гримом сприяє створенню єдиного та автентичного особистого стилю (рис. 1). Ці три елементи разом формують візуальне уявлення про особистість, її настрій, професійну та культурну ідентичність.

На основі аналізу наукової літератури можемо стверджувати, що креативність – це новаторська діяльність, спрямована на творче створення будь-чого [27]. На думку В. Шафранського, креативність – це інтегральна особистісна риса, яка уможливорює реалізацію здатності особи швидко та нестандартно розв'язувати інтелектуальні задачі та завдання [28]. Окремі дослідники розглядають креативність як важливий чинник обдарованості та вважають, що вона характеризується сприятливістю до нових ідей [29]. У контексті особистого стилю креативність дозволяє людям досліджувати та комбінувати різні елементи моди, такі як одяг, аксесуари, зачіски та грим, перетворюючи його на динамічну, індивідуалізовану форму самовираження, яка відображає стан особистості, риси характеру, та цінності [2]. Важливо зазначити, що креативність не тільки підвищує естетичну привабливість особистого стилю, але й демонструє індивідуальність людини, незважаючи на той факт, що функціонування



**Рис. 1. Взаємодія костюма, зачіски та гриму щодо створення особистого стилю**

*Джерело: розроблено автором на основі [3; 16; 18; 19]*

моди в суспільстві ґрунтується на переконанні, навіюванні, наслідуванні та зараженні [12]. У цьому контексті варто зазначити, що розвиток креативності є основною вимогою професійної підготовки майбутніх дизайнерів. Це дозволяє їм концептуалізувати унікальний дизайн, встановлювати тенденції та адаптуватися до мінливих уподобань споживачів і культурних впливів [29]. Вважаємо, що креативне мислення дозволяє професіоналам моди поєднувати кольори, текстури та стилі новими способами, перетворюючи абстрактні ідеї на захоплюючі колекції. Також креативність стимулює еволюцію моди, підтримуючи її сучасність і виразність у сучасному глобальному конкурентному середовищі [24].

Проаналізуємо креативні підходи до створення особистого стилю. Так, одним із найпомітніших творчих прийомів є використання дослідження силуету, коли дизайнери маніпулюють формою та структурою одягу для створення унікальних форм [17]. Ця техніка

часто відіграє ключову роль у встановленні трендів, оскільки вона кидає виклик традиційним нормам представлення тіла та пропонує нові погляди на те, як одяг може взаємодіяти з людською формою. Наприклад, великі силуети або скульптурні геометричні фігури можуть зробити сміливу заяву та змінити естетику моди. Ще один важливий прийом – це робота з тканиною, яка стосується зміни текстури тканин різними методами, такими як накладання складок, вишивки, фарбування або друк. Дизайнери використовують цей прийом, щоб додати кольору одягу чи поєднати текстури тканин, створюючи візуально привабливі предмети одягу [30]. Такі методи, як прикрашання дрібними складками (smocking), квілтинг (quilting) або лазерне різання тканин (laser-cutting), можуть створювати складні малюнки, які привертають увагу до майстерності кожного виробу. Водночас використання інноваційних матеріалів або екологічно чистих тканин може бути формою

творчого самовираження, оскільки дизайнери включають екологічно чисті елементи у свої колекції, створюючи модні товари без шкоди навколишньому середовищу та суспільству [10]. Змішування стилів є ще одним творчим прийомом, який стає все більш популярним в індустрії моди. Дизайнери часто черпають натхнення з різних культурних традицій, поєднуючи елементи з різних епох, регіонів і соціальних контекстів [4; 15]. Наприклад, поєднання вуличного одягу з високою модою або змішування традиційного народного дизайну з сучасним мінімалістичним стилем не тільки створює візуально привабливий одяг, але й говорить про інклюзивність і різноманітність сучасної моди.

Варто звернути увагу, що концепція «стала мода», що передбачає створення, виробництво та використання одягу з урахуванням екологічних, соціальних та економічних аспектів, впливає на формування особистого стилю, підкреслюючи індивідуальність через усвідомлений та відповідальний вибір [10; 31]. Стала мода обумовлює використання таких творчих прийомів як апсайклінг, еко-свідомий дизайн (eco-conscious design) та «повільна мода». Проаналізуємо їх детальніше. Апсайклінг або творче вторинне використання – це техніка, яка передбачає перетворення старих, викинутих або старовинних матеріалів у новий модний одяг або аксесуари [22]. Апсайклінг не тільки сприяє творчості та інноваціям, але й узгоджується з екологічно свідомими цінностями, що робить його важливою частиною зростаючого руху стійкої моди. Еко-свідомий дизайн передбачає використання різних методів, орієнтованих на мінімізацію впливу виробництва одягу на навколишнє середовище, зберігаючи при цьому креативність і стиль [32]. Створюючи одяг з використанням такої техніки, необхідно використовувати екологічно чисті матеріали, такі як органічна бавовна, бамбук або конопі, і обирати етичні методи виробництва, які забезпечують справедливі умови праці. Повільна мода – це рух в fashion-індустрії, який наголошує на продуманому дизайні та виробництві, віддаючи пріоритет якості, екологічності та етичним практикам над масовим

виробництвом і швидкими змінами модних тенденцій [23]. Повільна мода заохочує розвивати унікальний особистий стиль та використовувати капсульний гардероб.

Використання інструментів цифрового дизайну перетворило створення особистого стилю на надзвичайно творчий процес. Програмне забезпечення для 3D-моделювання, цифрові програми для створення ескізів і віртуальні прототипні платформи, дозволяють дизайнерам експериментувати з віртуальним одягом, зачісками та гримом до того, як вони будуть фізично доступні [24]. Імітуючи тканини, кольори, довжину волосся в цифровому середовищі, стилісти можуть візуалізувати свої концепції та швидко вносити необхідні корективи. Цифрові інструменти також дозволяють створювати віртуальні покази мод або цифрові гардероби, надаючи нові можливості для самовираження та експериментів. Інтеграція штучного інтелекту у створення особистого стилю допомагає аналізувати уподобання користувачів, тип фігури та рід занять, щоб запропонувати одяг, зачіску чи грим, які відповідають їхнім смакам і потребам [25]. Розширені алгоритми можуть передбачати нові модні тенденції та підбирати індивідуальний гардероб чи зачіску, тоді як інструменти машинного навчання можуть імітувати як різні предмети одягу чи вид макіяжу виглядають на людині. Аналіз даних не лише спрощує процес створення унікального стилю, але й сприяє прийняттю розумних та екологічних рішень.

Сучасні модні тенденції пропонують різноманітні способи для самовираження, дозволяючи людям демонструвати свою ідентичність, цінності та креативність через вибір одягу, зачіски чи гриму. З'ясуємо основні сучасні тенденції, що формують особистий стиль, та проаналізуємо їхній вплив на визначення самоідентичності людини (таблиця 1).

Аналіз наукової літератури свідчить, що особистий стиль відіграє важливу роль у формуванні самооцінки людини, впливаючи на те, як вона сприймає себе та взаємодіє із зовнішнім середовищем [11; 19]. Відповідно до теорії самосприйняття Деріла Бема, люди формують ставлення та самоуявлення на основі

Таблиця 1

**Основні сучасні тенденції, що формують особистий стиль,  
та їхній вплив на визначення самоідентичності людини**

<b>Компонент особистого стилю</b>	<b>Тенденції та тренди</b>	<b>Вплив на формування особистого стилю</b>
Костюм	Гендерно нейтральний одяг, мінімалізм [22]	Використання одягу з мінімалістичним дизайном і високою функціональністю.
	Кастомізація (customization) [16]	Розробка одягу залежно від індивідуального крою.
	Ретро мотиви [15]	Використання одягу для вираження зв'язку з культурною спадщиною або з певною епохою; Прагнення до якості та класики.
	Стиль Techwear [33]	Використання одягу для активного способу життя.
	Еротизація [15]	Використання елементів, що підкреслюють сексуальність та фізичну привабливість людини.
	Кемповість [15]	Використання одягу oversize, яскравих кольорів та надмірної кількості аксесуарів.
Зачіска	Різна довжина волосся та кольори [18]	Демонструє соціальні та культурні аспекти особистості; Зміна зачіски відображає внутрішні трансформації.
	Ретро вплив [15; 18]	Демонструють ностальгію в поєднанні з сучасним стилем.
Грим	Природний і мінімалістичний макіяж [19]	Підкреслення природної краси, сприяння автентичності та самосприйняттю.
	Яскраві кольори [20]	Символізує креативність, впевненість у собі та грайливість.
	Художньо-графічні елементи (стрілки, арт-лінії, малюнки, стрази) [20]	Символізує індивідуальність, креативність та сексуальність.
	Ретро вплив [19]	Вираження протесту проти швидкоплинних модних тенденцій або масової культури.

*Джерело: розроблено автором*

спостереження за своєю поведінкою та вибором, включаючи одяг і зовнішній вигляд [34]. Коли люди вибирають свій особистий стиль, вони зміцнюють свою самоідентичність, підвищуючи впевненість і сприяючи формуванню почуття автентичності як показника особистісної зрілості. Окремі дослідження демонструють, що носіння одягу, зачіски та гриму, які узгоджуються з уявленнями про себе, покращує настрій і зменшує відчуття тривоги, сприяючи формуванню позитивної самооцінки [3].

Особистий стиль також суттєво впливає на соціальне сприйняття, формуючи те, як інші оцінюють людину та взаємодіють з нею. Відповідно до теорії управління враженнями, люди використовують зовнішній вигляд як інструмент для передачі бажаних вражень іншим, впливаючи на соціальні взаємодії та результати [17]. Одяг, зачіски та аксесуари є невербальними ознаками, які передають соціальний статус, культурне походження або групову приналежність. Дослідження

показують, що люди, одягнені стильно, часто вважаються більш компетентними; і навпаки, особи з оригінальним стилем можуть кинути виклик соціальним нормам, викликаючи або захоплення своєю сміливістю, або упередженість через активацію стереотипу [20].

Крім того, особистий стиль глибоко переплетений з особистою ідентичністю, виступаючи як зовнішній прояв внутрішніх переконань і цінностей [2]. Згідно з теорією психосоціального розвитку Еріка Еріксона, формування ідентичності є вирішальним етапом розвитку, а особистий стиль стає інструментом для вираження та зміцнення ідентичності, особливо в підлітковому та ранньому дорослому віці [35]. Модний вибір відображає не лише індивідуальність, але й культурну, гендерну та соціальну ідентичність [20]. Наприклад, використання субкультурних стилів може означати приналежність до спільноти, тоді як гендерно нейтральний одяг може кидати виклик традиційним нормам. Це зовнішнє вираження підсилює внутрішню

ідентичність, сприяючи прийняттю себе та сприяючи психологічному благополуччю.

Таким чином, особистий стиль є динамічним компонентом у побудові та передачі інформації про себе. Через особистий стиль людина демонструє внутрішні переконання, цінності, інтереси та світогляд. Одяг, грим, зачіска та інші елементи стилю стають своєрідним «мовним кодом», який дозволяє передавати інформацію невербально.

**Висновки.** У ході дослідження концепція особистого стилю досліджена через різні науки, зокрема з психологічної точки зору – це форма самовираження, з точки зору соціології – соціальна конструкція, на яку впливають культурні норми та групова ідентичність, а у філософії особистий стиль передбачає баланс між красою, функціональністю та креативністю. Костюм, зачіска та грим є важливими компонентами особистого стилю, оскільки вони є візуальним вираженням індивідуальності та творчості. Ці три елементи разом формують візуальне уявлення про особистість, її настрій, професійну та культурну ідентичність. Так, одяг є основою особистого стилю і відображає смак людини, соціальний статус та контекст її діяльності. Зачіска використовується як доповнення до костюма та передає особисті вподобання, настрої, креативність. Часто зачіска є індикатором соціального статусу або професійної приналежності. Грим, як завершальний компонент, є інструментом самовираження, підкреслює риси обличчя, відображає зміни в житті людини, вікові особливості або важливі події.

У контексті особистого стилю креативність дозволяє людям досліджувати та комбінувати різні елементи моди, перетворюючи його на динамічну, індивідуалізовану форму самовираження, яка відображає стан особистості, риси характеру, та цінності. Креативні підходи до створення особистого стилю включають використання силуету людини, роботу з тканиною (накладання складок, вишивки, фарбування або друк), використання інноваційних матеріалів або екологічно чистих тканин, а також змішування різних стилів. Крім того,

доведено, що концепція «стала мода» впливає на формування особистого стилю, підкреслюючи індивідуальність через усвідомлений та відповідальний вибір. Стала мода обумовлює використання таких творчих прийомів як апсайклінг, еко-свідомий дизайн та «повільна мода». Використання інструментів цифрового дизайну перетворило створення особистого стилю на надзвичайно творчий процес.

Сучасні модні тенденції пропонують різноманітні способи для самовираження, дозволяючи людям демонструвати свою ідентичність, цінності та креативність через вибір одягу, зачіски чи гриму. Так, сьогодні використання костюму для створення особистого стилю характеризується мінімалізмом, кастомізацією, використанням ретро мотивів чи стилю Techwear, еротизацією та кемповістю. Досліджуючи зачіску як модний елемент створення особистого стилю доведено, що сучасна людина експериментує з різною довжиною волосся та кольорами залежно від соціальних та культурних аспектів, а також для відображення внутрішніх трансформацій. Також при виборі зачіски модним є використання ретро мотивів у поєднанні з сучасним стилем. Щодо гриму, то тут характерним є природний і мінімалістичний макіяж, використання яскравих кольорів та художньо-графічних елементів. Сучасний грим також зазнає ретро впливу. Авторами статті запропоновано ідею, що особистий стиль відіграє важливу роль у формуванні самооцінки людини, впливаючи на те, як вона сприймає себе та взаємодіє із зовнішнім середовищем. Крім того, особистий стиль також суттєво впливає на соціальне сприйняття, формуючи те, як інші оцінюють людину та взаємодіють з нею.

Вважаємо перспективними напрямками досліджень взаємодію традиційних культурних елементів одягу, зачіски та гриму з сучасними тенденціями для створення унікальних стилістичних рішень. Також важливо дослідити зміни підходів до створення особистого стилю в українському суспільстві під час війни.



## Література:

1. Барліт Л. М., Остапенко С. А., Удовіченко Г. М. Англійська та українська невербальна комунікація: порівняльний аспект. *Інтелект. Особистість. Цивілізація*. 2024. № 1(28). URL: <https://doi.org/10.33274/2079-4835-2024-28-1-58-70> (дата звернення: 22.11.2024).
2. Calia R. M. The Imaginary Dress. An Interdisciplinary Fashion Approach Among Sociological, Anthropological, and Psychological Orientations. *Fashion Theory*. 2020. № 25(2). P. 243–268. URL: <https://doi.org/10.1080/1362704X.2020.1837526> (date of access: 22.11.2024).
3. Stolovy T. Styling the Self: Clothing Practices, Personality Traits, and Body Image Among Israeli Women. *Frontiers in Psychology*. 2021. № 12. Article 719318. URL: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.719318> (date of access: 22.11.2024).
4. Bigliardi B., Bottani E., Filippelli S., Tagliente L., Venturini K. Is any open innovation pattern emerging in the Italian fashion field? Preliminary evidence from some case studies. *European Journal of Innovation Management*. 2022. № 25(6). P. 1076–1105. URL: <https://doi.org/10.1108/EJIM-06-2022-0322> (date of access: 22.11.2024).
5. Güvendi Yalçın E. Reclaiming Agency through Fashion: Postcolonial Identities and Colonial Legacies in V. S. Naipaul's *A Bend in the River*. *Söylem Filoloji Dergisi*. 2023. № 8(3). P. 727–745. URL: <https://doi.org/10.29110/soylemdergi.1362064> (date of access: 22.11.2024).
6. Cobb K., Orzada B., López-Gydoosh D. History is Always in Fashion: The Practice of Artifact-based Dress History in the Academic Collection. *Journal of Textile Design Research and Practice*. 2019. № 8(1). P. 4–23. URL: <https://doi.org/10.1080/20511787.2019.1580435> (date of access: 22.11.2024).
7. Picht E. M. Fashion as the Regulation of Bodies: A Study in Medieval and Early Modern Sumptuary Regulations: Research Thesis. The Ohio State University, Department of History. 2021. 61 p. URL: <https://kb.osu.edu/server/api/core/bitstreams/d6f477bb-0365-4990-8637-bfbb9a8be38f/content> (date of access: 22.11.2024).
8. Romanenkova J., Kuzmenko H., Bratus I. Pendant in the Jewelry Fashion of the Northern Renaissance and Mannerism. *Journal of History Culture and Art Research*. 2019. № 8(3). P. 317–329. URL: <http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v8i3.2198> (date of access: 22.11.2024).
9. Sawant J., Guru R., Yadav P., Bapat M. S., Singh J., Kaur P. Exploring the Historical Layers of Victorian Society & Fashion Trends: A Literary Review. *ShodhKosh: Journal of Visual and Performing Arts*. 2024. № 5(1). P. 743–757. URL: <https://doi.org/10.29121/shodhkosh.v5.i1.2024.757> (date of access: 22.11.2024).
10. Походенко К. Стала мода як предмет наукових досліджень у зарубіжній науковій літературі. *Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну*. 2021. № 4(2). С. 244–253. URL: <https://doi.org/10.31866/2617-7951.4.2.2021.246846> (дата звернення: 22.11.2024).
11. Гриник І. Мода як засіб самопрезентації особистості. *Проблеми гуманітарних наук. Психологія*. 2020. № 47. С. 42–52. URL: <https://doi.org/10.24919/2312-8437.47.229344> (дата звернення: 22.11.2024).
12. Католик Г. В., Багрій В. В. Ставлення молоді до трендів в дизайні одягу під час війни: тенденції сучасності. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. 2022. № 1. С. 17–27. URL: <https://doi.org/10.32782/2311-8458/2022-1-3> (дата звернення: 22.11.2024).
13. Bahar V. S. Self-Presentation Theory: A Review. *TheoryHub Book* / Ed. by S. Papagiannidis. Newcastle University. 2024. URL: <https://open.ncl.ac.uk/theories/17/self-presentation-theory> (date of access: 22.11.2024).
14. Kukkonen I. Physical Appearance as a Form of Capital: Key Problems and Tensions. *Appearance as Capital* / Ed. by O. Sarpila, I. Kukkonen, T. Pajunen, E. Åberg. Leeds: Emerald Publishing Limited. 2021. P. 23–37. URL: <https://doi.org/10.1108/978-1-80043-708-12021000> (date of access: 22.11.2024).
15. Білякович Л. М. Античні мотиви в моді та дизайні одягу кінця XX – початку XXI ст. *Modern Culture Studies and Art History: An Experience of Ukraine and EU: Колективна монографія*. Рига: Baltija Publishing, 2020. С. 59–77. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-72-3.04> (дата звернення: 22.11.2024).
16. Hester N., Hehman E. Dress is a Fundamental Component of Person Perception. *Personality and Social Psychology Review*. 2023. № 27(4). P. 414–433. URL: <https://doi.org/10.1177/10888683231157961> (date of access: 22.11.2024).
17. Trinh C. More than Shapes: The Silhouette Effect in Advertising. *Journal of Advertising*. 2023. № 53(1). P. 104–125. URL: <https://doi.org/10.1080/00913367.2022.2154720> (date of access: 22.11.2024).
18. Page S. M., Chur-Hansen A., Delfabbro P. H. Hairdressers as a Source of Social Support: A Qualitative Study on Client Disclosures from Australian Hairdressers' Perspectives. *Health & Social Care in the Community*. 2022. № 30. P. 1735–1742. URL: <https://doi.org/10.1111/hsc.13553> (date of access: 22.11.2024).
19. Mafra A. L., Silva C. S. A., Varella M. A. C., Valentova J. V. The Contrasting Effects of Body Image and Self-Esteem in the Makeup Usage. *PloS One*. 2022. № 17(3). Article e0265197. URL: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0265197> (date of access: 22.11.2024).

20. Aguinaldo E. R., Peissig J. J. Who's Behind the Makeup? The Effects of Varying Levels of Cosmetics Application on Perceptions of Facial Attractiveness, Competence, and Sociosexuality. *Frontiers in Psychology*. 2021. № 12. Article 661006. URL: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.661006> (date of access: 22.11.2024).
21. Bang H., DeLong M. Everyday Creativity Practiced Through a Capsule Wardrobe. *Sustainability*. 2022. № 14(4). Article 2092. URL: <https://doi.org/10.3390/su14042092> (date of access: 22.11.2024).
22. Герасименко О. Д., Чуприна Н. В., Давиденко І. В., Чуботіна І. М., Хоменко В. К., Кудревський М. А. Апсайклінг та мінімалізм як модні тренди помірнього споживання продуктів моди. *Art and Design*. 2023. № 3. С. 101–120. URL: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2023.3.9> (дата звернення: 22.11.2024).
23. Castro-López A., Iglesias V., Puente J. Slow Fashion Trends: Are Consumers Willing to Change Their Shopping Behavior to Become More Sustainable? *Sustainability*. 2021. № 13(24). Article 13858. URL: <https://doi.org/10.3390/su132413858> (date of access: 22.11.2024).
24. Park J., Chun J. Evolution of Fashion as Play in the Digital Space. *Fashion Practice*. 2023. № 15(2). P. 256–278. URL: <https://doi.org/10.1080/17569370.2022.2149837> (date of access: 22.11.2024).
25. Zhang Y., Liu C. Unlocking the Potential of Artificial Intelligence in Fashion Design and E-Commerce Applications: The Case of Midjourney. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*. 2024. № 19(1). P. 654–670. URL: <https://doi.org/10.3390/jtaer19010035> (date of access: 22.11.2024).
26. Новіков Б. В., Руденко Т. П., Поліщук О. О. Художня творчість та розвиток естетичної думки: філософська рефлексія. *Освітній дискурс*. 2023. Вип. 45(7). С. 19–29. URL: [https://doi.org/10.33930/ed.2019/5007/45\(7-9\)-2](https://doi.org/10.33930/ed.2019/5007/45(7-9)-2) (дата звернення: 22.11.2024).
27. Захаров Є. В. Філософський аналіз креативності людини як чинника економічної діяльності (через феномен креативної економіки). *Культурологічний альманах*. 2024. Вип. 3(11). С. 212–218. URL: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.3.24> (дата звернення: 22.11.2024).
28. Шафранський В. Креативність як психологічне явище і його понятійна реінтерпретація. *Психологія і суспільство*. 2020. № 2(80). С. 89–97. URL: <https://doi.org/10.35774/pis2020.02.089> (дата звернення: 22.11.2024).
29. Авер'янова Н., Гук Л. Дизайнерська освіта в Україні: проблеми професійної підготовки. *Молодий вчений*. 2021. № 2(90). С. 167–170. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-2-90-32> (дата звернення: 22.11.2024).
30. Ahmed O. K., Elsayed N. A. A. Fabric manipulation as a fashion inspiration source for children clothes. *International Design Journal*. 2019. № 9(4). Article 7. URL: <https://digitalcommons.aaru.edu.jo/faa-design/vol9/iss4/7> (date of access: 22.11.2024).
31. Cheban A., Kernei R., Popescu V. Philosophical conceptualization of knowledge potential in the context of sustainable society development. *Journal of Contemporary Philosophical and Anthropological Studies*. 2023. № 1(1). URL: <https://doi.org/10.59652/jcpas.v1i1.57> (date of access: 22.11.2024).
32. Квасниця Р. Екологічні та етичні концепції в модній індустрії та презентаційних просторах для модних інновацій. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2019. № 2(32). С. 23–29. URL: [https://doi.org/10.31435/rsglobal\\_wos/28022019/6343](https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/28022019/6343) (дата звернення: 22.11.2024).
33. Viziteu D. R., Curteza A., Avadanei M. L. Techwear – Sinergy between Technology and Specialized Garments for Outdoor Climbing Activities. *Technical Textiles – Present and Future: International Symposium*. Sciendo: 2022. P. 60–66. URL: <https://doi.org/10.2478/9788366675735-011> (date of access: 22.11.2024).
34. Mohebi L., Bailey F. Exploring Bem's Self Perception Theory in Educational Context. *Encyclopaideia*. 2020. № 24(58). P. 1–10. URL: <https://doi.org/10.6092/issn.1825-8670/9891> (date of access: 22.11.2024).
35. Maree J. G. The psychosocial development theory of Erik Erikson: critical overview. *Early Child Development and Care*. 2021. № 191(7–8). P. 1107–1121. URL: <https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1845163> (date of access: 22.11.2024).

#### References:

1. Barlit, L. M., Ostapenko, S. A., & Udovichenko, H. M. (2024). Anhliiska ta ukrainska neverbalna komunikatsiia: porivnialnyi aspekt [English and Ukrainian non-verbal communication: Comparative aspect]. *Intelekt. Osobystist. Tsyvilizatsiia – Intelligence. Personality. Civilization*, 1(28). <https://doi.org/10.33274/2079-4835-2024-28-1-58-70> [in Ukrainian]
2. Calia, R. M. (2020). The imaginary dress: An interdisciplinary fashion approach among sociological, anthropological, and psychological orientations. *Fashion Theory*, 25(2), 243–268. <https://doi.org/10.1080/1362704X.2020.1837526>
3. Stolovy, T. (2021). Styling the self: Clothing practices, personality traits, and body image among Israeli women. *Frontiers in Psychology*, 12, Article 719318. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.719318>

4. Bigliardi, B., Bottani, E., Filippelli, S., Tagliente, L., & Venturini, K. (2022). Is any open innovation pattern emerging in the Italian fashion field? Preliminary evidence from some case studies. *European Journal of Innovation Management*, 25(6), 1076–1105. <https://doi.org/10.1108/EJIM-06-2022-0322>
5. Güvendi Yalçın, E. (2023). Reclaiming agency through fashion: Postcolonial identities and colonial legacies in V. S. Naipaul's *A Bend in the River*. *Söylem Filoloji Dergisi*, 8(3), 727–745. <https://doi.org/10.29110/soylemdergi.1362064>
6. Cobb, K., Orzada, B., & López-Gydo, D. (2019). History is always in fashion: The practice of artifact-based dress history in the academic collection. *Journal of Textile Design Research and Practice*, 8(1), 4–23. <https://doi.org/10.1080/20511787.2019.1580435>
7. Picht, E. M. (2021). Fashion as the regulation of bodies: A study in medieval and early modern sumptuary regulations (Research thesis). The Ohio State University, Department of History. Retrieved from <https://kb.osu.edu/server/api/core/bitstreams/d6f477bb-0365-4990-8637-bfbb9a8be38f/content>
8. Romanenkova, J., Kuzmenko, H., & Bratus, I. (2019). Pendant in the jewelry fashion of the Northern Renaissance and Mannerism. *Journal of History Culture and Art Research*, 8(3), 317–329. <https://doi.org/10.7596/taksad.v8i3.2198>
9. Sawant, J., Guru, R., Yadav, P., Bapat, M. S., Singh, J., & Kaur, P. (2024). Exploring the historical layers of Victorian society and fashion trends: A literary review. *ShodhKosh: Journal of Visual and Performing Arts*, 5(1), 743–757. <https://doi.org/10.29121/shodhkosh.v5.i1.2024.757>
10. Pokhodenko, K. (2021). Stala moda yak predmet naukovykh doslidzhen u zarubizhnii naukovi literaturi [Sustainable fashion as a subject of scientific research in foreign scientific literature]. *Demiurh: Ideii, Tekhnologii, Perspektyvy Dyzainu – Demiurge: Ideas, Technologies, Perspectives of Design*, 4(2), 244–253. <https://doi.org/10.31866/2617-7951.4.2.2021.246846> [in Ukrainian]
11. Hrynyk, I. (2020). Moda yak zasib samoprezentatsii osobystosti [Fashion as an instrument of self-presentation of personality]. *Problemy Humanitarnykh Nauk – Problems of Humanitarian Sciences. Psychology*, 47, 42–52. <https://doi.org/10.24919/2312-8437.47.229344> [in Ukrainian]
12. Katolyk, H. V., & Bahrii, V. V. (2022). Stavlennia molodi do trendiv v dyzaini odiahu pid chas viiny [Attitude of youth to trends in design during war]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav – Scientific Journal of Lviv State University of Internal Affairs. Series Psychological*, 1, 17–27. <https://doi.org/10.32782/2311-8458/2022-1-3> [in Ukrainian]
13. Bahar, V. S. (2024). Self-presentation theory: A review. In S. Papagiannidis (Ed.), *TheoryHub Book*. Newcastle University. Retrieved from <https://open.ncl.ac.uk/theories/17/self-presentation-theory/>
14. Kukkonen, I. (2021). Physical appearance as a form of capital: Key problems and tensions. In O. Sarpila, I. Kukkonen, T. Pajunen, & E. Åberg (Eds.), *Appearance as capital* (pp. 23–37). Leeds: Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/978-1-80043-708-12021000>
15. Biliakovych, L. M. (2020). Antychni motyvy v modi ta dyzaini odiahu kintsia XX – pochatku XXI stolittia [Antique motifs in clothes design in the end of XX – beginning XXI century]. In *Modern culture studies and art history: An experience of Ukraine and EU* (pp. 59–77). Riga: Baltija Publishing. <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-72-3.04> [in Ukrainian]
16. Hester, N., & Hehman, E. (2023). Dress is a fundamental component of person perception. *Personality and Social Psychology Review*, 27(4), 414–433. <https://doi.org/10.1177/10888683231157961>
17. Trinh, C. (2023). More than shapes: The silhouette effect in advertising. *Journal of Advertising*, 53(1), 104–125. <https://doi.org/10.1080/00913367.2022.2154720>
18. Page, S. M., Chur-Hansen, A., & Delfabbro, P. H. (2022). Hairdressers as a source of social support: A qualitative study on client disclosures from Australian hairdressers' perspectives. *Health & Social Care in the Community*, 30, 1735–1742. <https://doi.org/10.1111/hsc.13553>
19. Mafra, A. L., Silva, C. S. A., Varella, M. A. C., & Valentova, J. V. (2022). The contrasting effects of body image and self-esteem in makeup usage. *PloS One*, 17(3), Article e0265197. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0265197>
20. Aguinaldo, E. R., & Peissig, J. J. (2021). Who's behind the makeup? The effects of varying levels of cosmetics application on perceptions of facial attractiveness, competence, and sociosexuality. *Frontiers in Psychology*, 12, Article 661006. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.661006>
21. Bang, H., & DeLong, M. (2022). Everyday creativity practiced through a capsule wardrobe. *Sustainability*, 14(4), Article 2092. <https://doi.org/10.3390/su14042092>
22. Herasymenko, O. D., Chuprina, N. V., Davydenko, I. V., Chubotina, I. M., Khomenko, V. K., & Kudrevskiy, M. A. (2023). Apsaiklinh ta minimalizm yak modni trendy pomirnoho spozhyvannia produktiv mody [Upcycling and minimalism as fashionable trends of sustainability in using fashion products]. *Art and Design*, 3, 101–120. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2023.3.9> [in Ukrainian]

23. Castro-López, A., Iglesias, V., & Puente, J. (2021). Slow fashion trends: Are consumers willing to change their shopping behavior to become more sustainable? *Sustainability*, 13(24), Article 13858. <https://doi.org/10.3390/su132413858>
24. Park, J., & Chun, J. (2023). Evolution of fashion as play in the digital space. *Fashion Practice*, 15(2), 256–278. <https://doi.org/10.1080/17569370.2022.2149837>
25. Zhang, Y., & Liu, C. (2024). Unlocking the potential of artificial intelligence in fashion design and e-commerce applications: The case of Midjourney. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 19(1), 654–670. <https://doi.org/10.3390/jtaer19010035>
26. Novikov, B. V., Rudenko, T. P., & Polishchuk, O. O. (2023). Khudozhnia tvorchist ta rozvytok estetychnoi dumky: filosofska refleksiiia [Art creativity and development of aesthetic thought: Philosophic reflexion]. *Osvinnii dyskurs – Educational Discourse*, 45(7), 19–29. [https://doi.org/10.33930/ed.2019/5007/45\(7-9\)-2](https://doi.org/10.33930/ed.2019/5007/45(7-9)-2) [in Ukrainian]
27. Zakharov, Ye. V. (2024). Filosofskyi analiz kreatyvnosti liudyny yak chynnyka ekonomichnoi diialnosti (ches fenomen kreatyvnoi ekonomiky) [Philosophic analysis of creativity of person as a factor of economic activity (through phenomenon of creative economics)]. *Kulturolohichniy almanakh – Culturological Almanac*, 3(11), 212–218. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.3.24> [in Ukrainian]
28. Shafranskyi, V. (2020). Kreatyvnist i yoho poniatiina reinterpretatiia [Creativity and its notional reinterpretation]. *Psykhohiia i suspilstvo – Psychology and Society*, 2(80), 89–97. <https://doi.org/10.35774/pis2020.02.089> [in Ukrainian]
29. Averianova, N., & Huk, L. (2021). Dyzainerska osvita v Ukraini: problemy profesiinoi pidhotovky [Designer education in Ukraine: Problems of professional training]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 2(90), 167–170. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-2-90-32> [in Ukrainian]
30. Ahmed, O. K., & Elsayed, N. A. A. (2019). Fabric manipulation as a fashion inspiration source for children clothes. *International Design Journal*, 9(4), Article 7. Retrieved from <https://digitalcommons.aaru.edu.jo/faa-design/vol9/iss4/7>
31. Cheban, A., Kernei, R., & Popescu, V. (2023). Philosophical conceptualization of knowledge potential in the context of sustainable society development. *Journal of Contemporary Philosophical and Anthropological Studies*, 1(1). <https://doi.org/10.59652/jcpas.v1i1.57>
32. Kvasnytsia, R. (2019). Ekolohichni ta etychni kontseptsii v modnii industrii ta prezentatsiinykh prostorakh dlia modnykh innovatsii [Ecological and ethical concepts in fashion industry and presentation spaces for fashion innovations]. *International Academy Journal Web of Scholar*, 2(32), 23–29. [https://doi.org/10.31435/rsglobal\\_wos/28022019/6343](https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/28022019/6343) [in Ukrainian]
33. Viziteu, D. R., Curteza, A., & Avadanei, M. L. (2022). Techwear – Sinergy between technology and specialized garments for outdoor climbing activities. In *Technical textiles – Present and future: International symposium* (pp. 60–66). Sciendo. <https://doi.org/10.2478/9788366675735-011>
34. Mohebi, L., & Bailey, F. (2020). Exploring Bem's self-perception theory in educational context. *Encyclopaideia*, 24(58), 1–10. <https://doi.org/10.6092/issn.1825-8670/9891>
35. Maree, J. G. (2021). The psychosocial development theory of Erik Erikson: Critical overview. *Early Child Development and Care*, 191(7–8), 1107–1121. <https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1845163>